

“AKLIN VE VAHYİN TERK EDİLMESİ” (5)

(...düünden devam)

Kur’ân, düşünmeden atalarının izinde giden insanların tutumunu böyle kınayıcı ifâ-delerle anlattıktan sonra akılsız, sağır ve dilsiz yaratıklara benzettiği bu insanları, canlıların en kötüsü saymaktadır: *"Allah katında devâbb(canlılar)ın en kötüsü, düşün-meyen sağırlar ve dilsizlerdir."* (Enfâl: 22)

Düşünce yetisini kullanmayan insanlar, canlıların en kötüsü durumuna düşmekte-dirler. Kur’ân, düşüncesizleri hayvandan da sapık bulmaktadır:

"Andolsun, cehennem için de birçok cin ve insan yarattık ki kalbleri var, fakat onlarla anlamazlar; gözleri var, fakat onlarla görmezler; kulakları var, fakat onlarla işitmezler. İşte onlar hay-vanlar gibidir, hattâ daha da sapık... Ve işte gâfiller onlardır!"

(A'râf

: 179)

Demek ki yeteneklerini kullanıp Allah'ın âyetlerini düşünenleri Allah, içlerinde uyanan etkenlerle yola getirir. Onlar doğru yolu bulurlar. Ama yeteneklerini kullan-mayan, Allah'ın âyetlerini dinlemek istemeyen, inkârda direnip duranların içlerinde iman etkeni uyanmaz. Allah

, o sapıklığı yeğleyenleri, zorla hidâyete götürmez, kendi hallerine bırakır. İşte ziyâna uğrayanlar da onlardır.

Gazâlî'ye göre nakle dayanarak değil, fakat asıl anlamından çevirerek garip fetvâları, ayrıntıları bilenlere fakîh adını vermişlerdir. Oysa İslâm'ın ilk asrında fıkıh bu anlamda kullanılmıyor, sadece âhiret yolunu, nefsin hastalıklarını, amellerin ruhsal değerini bozan işleri, dünyanın bayağılığını, geçiciliğini iyi bilen; âhiret ni'metlerine göz diken, kalbini Allah korkusu sarmış kimselere fakîh

deniyor idi. İşte fıkıh

budur. Yoksa Talâkın, köle âzedetmenin, Liân, Selem ve İcâre gibi meselelerin ayrıntılarını bilmek fıkıh

değildir. Çünkü bunları bilmek ile ne uyarma, ne de korkutma hasıl olur. Aksine sürekli bunlarla uğraşmak, kalbi katılaştırır, kalbden aşyeti (saygıyı) çıkarır. Nitekim kendini tamamen bu işe verenlerin böyle olduklarını görüyoruz. İşte yüce Allah

:

“

*Kalbleri var fakat onunla fıkıh
etmezler,*

...”

buyurmuş, fıkıh

ile fetvâ meselele-rini değil, imân mânâlarını anlamayı kastetmiş, düşünüp de inanmayanları kınamış-tır.” (İhyâu Ulûmi'd-din: 1/48, 3/487) Ebû Hanîfe de fıkıh

İ:

"Nefsin leh ve aleyhinde olanları bilmesidir"

şeklinde tanımlamıştır.

Her şeyin kanıta dayanmasını, sağduyuya aykırı olmamasını öğütleyen Kur'ân, getirdiği inanç ve prensipleri açık açık anlatır ki gerçek ortaya çıksın:

"Helâk olan kanıtla helâk olsun, yaşayan da kanıtla yaşasın."

(Enfâl

: 42)

(devamı yarın..)